

HOE DRONES AL-QAEDA EEN DUWTJE IN DE RUG GEVEN

De VS gebruiken drones om verdachten te executeren. Juridisch is die aanpak bijzonder twijfelachtig, maar hij vormt ook een gevaarlijk precedent, waarschuwt **CHAMS EDDINE ZAUGUI**. De VS zijn immers niet het enige land dat drones kan bouwen.

Het terreurwapen van de VS

CHAMS EDDINE ZAUGUI

Wie? Arabist en freelancejournalist.

Wat? De VS kunnen beter mee de hongersnood bestrijden in Jemen dan er drone-aanvallen uit te voeren.

Waarom? Omdat de drones vijandigheid scheppen, en dat is een voedingsbodem voor terrorisme.

De Predator-drones doen meer kwaad dan goed.

Jemen is al een tijdje van de internationale radar verdwenen. Door de turbulente politieke ontwikkelingen elders in de Arabische wereld verschijnt er alleen sporadisch een kort berichtje. Dat komt Washington goed uit: sinds enkele maanden vliegen Predator-drones – onbemande, gewapende en peperdure robots – boven het armste land van de Arabische wereld, op zoek naar Al-Qaedalen. En uit een officieel rapport dat vorige week in handen terechtkwam van *The Washington Post*, blijkt dat de CIA nu ook toestemming vraagt aan het Witte Huis om de eliminatie-acties uit te breiden: iedereen die samenwerkt met Al-Qaeda, is een doelwit in Jemen. *Death by association*, zeg maar.

Die manier van werken werd ook al toegepast in Pakistan. En met succes, zo benadrukken voorstanders graag: veel Al-Qaeda-kopstukken die op de 'lijst' stonden, werden bijna per toeval uitgeschakeld toen ze in de buurt waren van andere verdachten die gedood werden. Vorige donderdag verklaarde de Amerikaanse minister van Defensie Leon Panetta voor een congrescomité dat drone-aanvallen in Jemen cruciaal zijn in de strijd tegen het terrorisme. Toch zijn de nadelen van de clandestiene en vaak eenzijdige drone-executies veel groter dan de voordelen. Zeker in een totaal ontworpen land als Jemen.

Het is bijna pervers om vast te stellen dat de Verenigde Staten geavanceerde

Iran liet al weten dat het een drone gaat nabouwen, op basis van een onderschept model

drones inzetten boven Jemen, terwijl het land op de rand staat van een massale hongersnood. Volgens Unicef zijn 30 procent van de kinderen in Hodeida, de vierde grootste stad in Jemen, ondervoed. Dat is dubbel zoveel als wat de VN als referentiepunt gebruikt voor een crisis. Er zijn nu al schokkende berichten van kinderen met een vooruitstekende

buik en een abnormaal groot voorhoofd – tekenen van chronische honger. En veel mensen kopen eten en water op krediet. Maar ondanks die situatie op het terrein blijft de strijd tegen Al-Qaeda *big business*. Erger: sinds 9/11 is het Amerikaanse intelligentie-apparaat zo exponentieel gegroeid dat zelfs James Clapper, de directeur van de inlichtingendiensten, toegeeft dat niemand nog zicht heeft op het totale aantal activiteiten en op de kosten.

Voedingsbodem

Een belangrijk nadeel is bovendien het averechtse effect van de drone-aanvallen, die met 'chirurgische' precisie een doelwit uitschakelen. Het is best mogelijk dat Predators een raket door het raam kunnen sturen van een bewegende auto, of op het allerlaatste moment nog van koers kunnen veranderen. Feit is dat er desondanks ook burgers, vrouwen en kinderen sterven. Al is het maar omdat ze toevallig in de buurt waren. Veel experts waarschuwen dan ook voor sterke anti-Amerikaanse gevoelens, een voedingsbodem voor terrorisme. Abdul Salam Mohammed, directeur

van het Abaad Strategic Center in hoofdstad Sana, maakt zich zorgen. 'Al-Qaeda wordt sterker na elke aanval van de VS in Jemen.' En ook Barbara Bodine, de voormalige Amerikaanse ambassadeur voor Jemen, lijkt het daarmee eens: 'Drones zijn in veel opzichten een terreurwapen, en door de vijandigheid die ze scheppen, is het wellicht de voordelen op het vlak van terrorismebestrijding niet waard.'

'Check'

En dan is er nog de wankel legale basis voor het uitvoeren van drone-acties. Of beter gezegd: het ontbreken van een geloofwaardig wettelijk kader. Het Amerikaanse Congres lijkt er niets over te kunnen zeggen, en in veel gevallen is de toestemming van de president om iemand uit te schakelen niet eens nodig. Het volstaat dat de CIA-baas, als hij gebeld wordt, 'check' zegt. En daarmee eindigt het leven van een verdachte, en ook dat van omstanders. Overigens is er iets fundamenteel verkeerd met het principe dat je verdachten uit voorzorg mag doden. Het scheidt ook een gevaarlijk precedent: het is niet ondenkbaar dat op termijn ook andere landen, zodra ze over de technologie beschikken, hun vijanden zullen proberen te elimineren. Iran liet al weten dat het een drone gaat nabouwen, op basis van een onderschept model. Wat stelt het internationaal recht dan nog voor?

Door de fixatie van de Verenigde Staten op Al-Qaeda en de grote afhankelijkheid van dure militaire technologie missen ze misschien een historische kans, een manier om zowel Jemen vooruit te helpen als militante moslims op een zijspoor te zetten.

De Predator drone-campagne is op zijn best een tactiek met kortetermijnvoordelen. Maar wat de regering-Obama nodig heeft, is een langetermijnstrategie. En dat vergt meer dan een druk op de knop. De VS kunnen beter proberen een hongersnood af te wenden, en mee helpen zoeken naar oplossingen voor het escalerende geweld en de politieke uitzichtloosheid in Jemen. Alleen zo schep je de omstandigheden waarin Al-Qaeda slecht gedijt.

BRIEF VAN DE DAG

EUTHANASIE VOOR VERLENGD MINDERJARIGE KAN NIET

Jacinta De Roeck bepleitte euthanasie op verzoek van een persoon met een verstandelijke handicap die verlengd minderjarig is verklaard (*DS 21 april*). De meeste verlengd minderjarigen zijn feitelijk meerderjarig. De Roeck suggereert dat 'sommigen onder hen de maturiteit hebben om zelf te beslissen over hun eigen lichaam en leven'. Ik betwijfel of dat correct is, want het statuut is juist bedoeld voor wie 'wegens ernstige geestelijke achterlijkheid ongeschikt is en schijnt te zullen blijven om zichzelf te leiden' (artikel 487bis van het burgerlijk wetboek). Met de woorden 'zichzelf leiden' drukte de wetgever in 1973 uit wat we nu zelfbeschikking noemen. Maar mocht het toch correct zijn, dan ligt de oplossing juridisch voor de

hand. De opheffing van de staat van verlengde minderjarigheid 'kan te allen tijde worden gevraagd' (artikel 487septies) aan de rechtbank van eerste aanleg, onder meer door de betrokkene zelf. Indien die opheffing wordt toegestaan, hebben we te maken met een meerderjarige die een geldig verzoek om euthanasie kan vertolken. Een wijziging van de euthanasiewet is daarvoor niet nodig. Maar als de opheffing niet wordt toegestaan, dan blijft de verlengde minderjarigheid bestaan en kan er van een geldig euthanasieverzoek geen sprake zijn (tenzij na een wijziging van de wetgeving op de verlengde minderjarigheid maar daar gaat het pleidooi van De Roeck niet over). Niet door de betrokkene zelf maar ook niet

door zijn of haar voogd.

Ik ben ervan overtuigd dat Jacinta De Roeck niet wil raken aan het beginsel dat wettelijk euthanasie alleen maar mogelijk is als het verzoek van de betrokkene zelf is uitgegaan. Een wettelijke regeling die actieve levensbeëindiging van een persoon met een verstandelijke handicap op verzoek van een derde zou toelaten, is zonder meer in strijd met het recht op leven van eenieder en de plicht van de overheid dat recht te beschermen en te respecteren (artikel 2 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens).

Herman Nys doceert medisch recht in Leuven en is adviseur van de Europese commissie.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Stadsmonitor. In de stadsmonitor van 2011 scoort niet alleen Hasselt, maar ook Brugge beter dan Gent op het vlak van fierheid en tevredenheid (*DS 20 april*). Wat betreft tevredenheid staat ook Leuven nog voor Gent.

Gentse politie. Niet Steven De Smet, maar Filip Rasschaert is de korpschef van de lokale politie van Gent (*dS Weekblad 21 april*).

Wilders. In het artikel 'Wilders: van niemandal tot machtigste politicus van Nederland' staat ten onrechte dat de Partij voor de Vrijheid op een na grootste partij in Nederland is geworden (*DS 23 april*). De PVV is de op twee na grootste partij, na de VVD en de PvdA.